

Utbildningsdepartementet

2008-02-19

Dnr 01-2008:337

Redovisning av indikatorer identifierade i regeringsuppdrag "Indikatorer för ungdomars levnadsvillkor"

I bifogad rapport redovisas uppföljningen av indikatorer identifierade i regeringsuppdrag "Indikatorer för ungdomars levnadsvillkor" angivet i regleringsbrev för Skolverket för budgetåret 2007. Redovisning av uppföljningen sker i anslutning till årsredovisningen.

Anna Westerholm
Tf Avdelningschef

Madeleine Nyman
Undervisningsråd

Redovisning av uppföljning av indikatorer identifierade i regeringsuppdrag "Indikatorer för ungdomars levnadsvillkor"

Härmed redovisas uppföljningen av indikatorer identifierade i regeringsuppdrag "Indikatorer för ungdomars levnadsvillkor" angivet i regleringsbrev för Skolverket för budgetåret 2007. "Skolverkets statistik skall möjliggöra uppföljning av ett urval av de indikatorer som verket i samverkan med Ungdomsstyrelsen identifierat i rapporten Indikatorer för uppföljning av ungdomars levnadsvillkor (U2005/7090/UNG). En sammanställning av resultaten för var och en av indikatorerna skall lämnas till Utbildningsdepartementet i anslutning till årsredovisningen. Skolverket skall också redovisa hur verket inom ramen för sitt reguljära arbete har bidragit till att förbättra ungdomars levnadsvillkor. En kopia av redovisningen skall lämnas till Ungdomsstyrelsen."

1. Sammanfattning

Skolverket redovisar 15 indikatorer inom fem olika politikområdesmål för ungdomspolitik, vilka identifierats som relevanta för att belysa ungdomars levnadsvillkor inom det egna verksamhetsområdet. Indikatorerna bygger på Skolverkets uppföljningssystem. Indikatorerna är en uppdatering av de indikatorer som identifierades under 2005.

I 2006 års avrapportering beskrevs ytterligare utvecklingsbehov. Dessa har inte kommenterats igen utan vi hänvisar till våra förslag i 2006 års avrapportering (Dnr 75-2005:527). När det gäller önskvärda bakgrundsvariabler för uppföljningen (kön, etnicitet, kulturell eller socioekonomisk bakgrund, ålder och bostadsort) är redovisningen inte heltäckande, exempelvis är bostadsorten inte tillgänglig medan ålder inte alltid är relevant att redovisa. De indikatorer som valts bör utvärderas avseende lämpligheten som indikatorer för ungdomspolitik.

De nedan redovisade indikatorerna visar på mycket små förändringar sett i ett fem-årsperspektiv. När det gäller måluppfyllelsen visar indikatorerna på olikheter mellan könen till kvinnornas fördel samt också på olikheter mellan elever med svensk och med utländsk bakgrund till de senare nämndas nackdel. Sedan 2006 publicerar Skolverket betygsstatistik för grundskolan med fler bakgrundsvariabler; elever med utländsk bakgrund som anlänt till Sverige före och efter årskurs 1 samt uppgifter om föräldrars utbildningsnivå. Elever som anlänt senare till Sverige har lägre måluppfyllelse än elever som anlänt tidigare eller är födda i Sverige med utländsk bakgrund. Elever med lågutbildade föräldrar har lägre måluppfyllelse än elever med högutbildade föräldrar.

Under politikområdesmålet ”alla elever skall ha möjlighet till en likvärdig utbildning av hög kvalitet” kan konstateras att andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen har sjunkit från drygt 75 procent läsåret 2002/03 till knappt 72 procent läsåret 2006/07.

Enligt följande av Skolverket rapporterade politikområdesmål skall ”alla vuxna ges möjlighet att utvidga sina kunskaper och utveckla sina kompetenser för att främja personlig utveckling, demokrati, jämställdhet, ekonomisk tillväxt och sysselsättning samt en rättvis fördelning”. För närvarande finns endast en indikator under detta politikområdesmål: antal kommuner som i egen regi eller via annan utbildningsanordnare erbjuder komvux, SFI respektive särvox. Utvecklingen inom den kommunala vuxenutbildningen under de senaste fem läsåren visar att antalet kommuner som anordnar kommunal vuxenutbildning har minskat. Samtidigt kan utvecklingen också ha lett till mer samverkan mellan kommuner resulterande i ett större utbud än tidigare. Det finns skäl att närmare analysera utvecklingen och utbudet inom kommunal vuxenutbildning.

När det gäller de indikatorer som skall belysa skolans arbete med värdegrundsfrågor, elevernas trygghet samt resultatet av detta arbete kan konstateras att utvecklingstrenden varit positiv. Andelen elever som anser att man på deras skola arbetar aktivt för att motverka mobbning och annan kränkande behandling har ökat. År 2006 var det åtta av tio elever som svarade att skolan arbetar aktivt med detta.

Det sista politikområdesmålet som rapporteras av Skolverket berör inflytandefrågor och delaktighet i skolan. De frågor som indikatorerna i tidigare redovisningar byggd på fanns tyvärr inte med i 2006 års Attitydundersökning. Vi har därför valt att rapportera en ny fråga om eleverna anser sig kunna vara med och bestämma väldigt eller ganska mycket om vad de får lära sig i olika ämnen. Sedan 1993 har det skett en ökning av andelen elever som anser att de kan vara med och bestämma om vad de får lära sig i olika ämnen. Skillnaden mellan 1993 och 2006 motsvarar nästan 20 procentenheter. I likhet med tidigare Attitydundersökningar visar 2006 års undersökning att andelen elever som vill kunna påverka vad de får lära sig i olika ämnen är större (60 procent) än andelen elever som upplever att de faktiskt kan påverka (44 procent). Samtidigt har andelen elever som vill vara med och bestämma minskat sedan föregående undersökningar.

2. Bakgrund

Inför budgetåret 2005 fick 15 myndigheter i uppdrag i sina regleringsbrev att identifiera och föreslå indikatorer kring ungdomars villkor i samverkan med Ungdomsstyrelsen. Skolverket fick i uppdrag att, inom sitt ansvarsområde, i relevanta delar följa upp utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor avseende mål som angavs i propositionen Makt att bestämma - rätt till välfärd (prop. 2005/05:2) bilaga 13. Skolverket skulle, i ett första skede och efter samråd med Ungdomsstyrelsen identifiera möjliga indikatorer. Enligt regleringsbrevet skulle indikatorerna, när så är

lämpligt, belysa skillnader beroende på kön, etnicitet, kulturell eller socioekonomisk bakgrund, ålder och bostadsort.

Skolverket redovisade ett förslag till indikatorer till Utbildningsdepartementet och Ungdomsstyrelsen den 1 juni 2005. Under hösten redovisade Ungdomsstyrelsen¹ indikatorer som föreslogs bilda basen för ett nationellt uppföljningssystem av ungdomspolitiken.

Uppföljningen av ungdomspolitiken bygger på indikatorer som skall ge information om utvecklingen och graden av måluppfyllelse för de olika politikområdena. En indikator är en mätbar företeelse som visar på eller indikerar tillståndet i ett större system. Det är viktigt att poängtera att det handlar om just indikationer och inte någon obestridbar sanning. Men genom att följa indikatorns utveckling får man en uppfattning om i vilken riktning det större systemet utvecklas².

Ungdomsstyrelsen har tidigare pekat på att utvecklingsarbetet av ett indikatorsystem för ungdomspolitiken är en process som inte är färdig i och med att de första årens redovisningar av indikatorer har skett. Systemet kommer att kräva revideringar under de kommande åren. Ungdomsstyrelsen föreslår att arbetet med indikatorer bör utvärderas i samband med den första utvärderingen av den nationella ungdomspolitiken som sker år 2010. Under kommande år bör därför systemet ytterligare förankras, implementeras och testas.

Ungdomsstyrelsens utgångspunkt för arbetet var att varje huvudområde skall belysas av den myndighet som har kunskap om ungas levnadsvillkor inom ramen för det egna verksamhetsområdet³. De olika myndigheternas sätt att redovisa indikatorer som identifierats inom det egna verksamhetsområdet kan komma att ställa krav på ytterligare samordning för att skapa överblick och helhetssyn på ungdomspolitiken.

¹ Indikatorer för uppföljning av ungdomars levnadsvillkor. På väg mot ett uppföljningssystem för den nationella ungdomspolitiken. Ungdomsstyrelsens skrifter 2005:6.

² Se not 1.

³ Se not 1.

3. Resultat och analys

Politikområdesmål: En skola som ger alla kunskap och utveckling – en skola där alla elever har rätt och möjlighet till framsteg

Indikatorerna visar på andelen elever som uppnått målen för utbildningen.

3.1 Andel elever som, enligt slutbetygen, når målen för årskurs 9 i 16 ämnen

Läsår	Totalt	Flickor	Pojkar	Elever med svensk bakgrund	Elever med utländsk bakgrund ⁴
2002/2003	79,7	82,6	77,0		69,0
2003/2004	80,8	83,7	78,1	82,7	69,2
2004/2005	80,7	83,4	78,0	82,6	68,7
2005/2006	81,0	83,9	78,3	82,8	69,4
2006/2007	81,3	83,9	78,7	83,2	69,1

Källa: Skolverket. Ytterligare information: www.skolverket.se, Statistik, Grundskolan, Betyg och Prov, Riksnivå, tabell 6 A

Under de senaste fem läsåren har andelen elever som enligt slutbetygen når målen för årskurs 9 i 16 ämnen ökat något, från 79,7 till 81,3 procent. Andelen flickor som når målen är konstant högre än andelen pojkar. Måluppfyllelsen är betydligt högre bland elever med svensk bakgrund än bland elever med utländsk bakgrund.

3.2 Andel elever som är behöriga till gymnasieskolan

Läsår	Totalt	Flickor	Pojkar	Elever m. svensk bakgrund	Elever m. utländsk bakgrund Totalt	därav		
						Födda i Sverige	Födda utanför Sv, inv. före åk 1	Födda utanför Sv, inv. efter åk 1
2002/2003	89,9	91,0	88,7		79,5			
2003/2004	89,6	91,1	88,2	91,4	78,2			
2004/2005	89,2	90,7	87,7	91,0	77,4			
2005/2006	89,5	90,7	88,3	91,3	78,3	85,2	84,6	57,8
2006/2007	89,1	90,4	87,9	91,1	76,6	84,2	82,8	55,6

Källa: Skolverket. Ytterligare information: www.skolverket.se, Statistik, Grundskolan, Betyg och Prov, Riksnivå, tabell 1. Se även Länsnivå, tabell 1 och Kommunnivå, tabell 1

Andelen elever som är behöriga till gymnasieskolan har minskat något de senaste fem läsåren från 89,9 procent läsåret 2002/03 till 89,1 procent läsåret 2006/07. Skillnaderna mellan könen har varit relativt oförändrad, andelen flickor som är behöriga till gymnasieskolan är ca 90-91 procent, medan motsvarande andel bland

⁴ Elever födda utomlands samt elever födda i Sverige med båda föräldrarna födda utomlands.

pojkar är ca 88-89 procent. Andelen elever med utländsk bakgrund som är behöriga till gymnasieskolan är betydligt lägre, knappt 77 procent läsåret 2006/07, än andelen elever med svensk bakgrund som är behöriga till gymnasieskolan, drygt 91 procent. Det är stor skillnad mellan elever som anlänt till Sverige före och efter årskurs 1 i grundskolan. Av eleverna som är födda utomlands och anlänt senare så är andelen som är behöriga till gymnasieskolan omkring 57 procent, medan motsvarande andel för elever som anlänt tidigare är omkring 83 procent.

Det är också stor skillnad på elevernas behörighet till gymnasieskolan om deras föräldrar har olika utbildningsnivå. Om föräldrarna har högst förgymnasial utbildning så var andelen elever som är behöriga till gymnasieskolan 69 procent, läsåret 2006/07, motsvarande om föräldrarna har högst eftergymnasial utbildning, 95 procent.

3.3 Andel elever med slutbetyg från gymnasieskolan som ger grundläggande behörighet till högskolestudier

Läsår	Totalt	Kvinnor	Män	Elever m. svensk bakgrund	Elever m. utländsk bakgrund
2002/2003	89,2	91,9	86,6	90,3	81,5
2003/2004	89,4	92,0	86,8	90,6	81,7
2004/2005	88,9	91,3	86,5	90,1	80,5
2005/2006	89,2	91,7	86,6	90,3	81,3
2006/2007	88,9	91,3	86,4	90,0	80,9

Källa: Skolverket. Ytterligare information: www.skolverket.se, Statistik, Gymnasieskolan, Betyg och Studieresultat, Riksnivå, tabell 2 C. Se även Länsnivå, tabell 1 och Kommunnivå, tabell 1

Andelen elever med slutbetyg från gymnasieskolan som ger grundläggande behörighet till högskolestudier har minskat från 89,2 procent läsåret 2002/03 till 88,9 procent läsåret 2006/07. Andelen kvinnor med grundläggande behörighet till högskolestudier är högre, 91,3 procent än andelen män, 86,4 procent. Andelen elever med svensk bakgrund uppnår högskolebehörighet i väsentligt högre omfattning (90,0 %) än andelen elever med utländsk bakgrund (80,9 procent).

3.4 Andel personer med lägst 3-årig gymnasieutbildning i åldersgruppen 20-25 år

År	Totalt	Kvinnor	Män
2002	77,6	79,9	75,3
2003	77,2	79,6	74,9
2004	77,8	80,1	75,6
2005	78,5	80,7	76,5
2006	78,0	80,1	76,1

Källa: SCB, Befolkningens utbildningsnivå

Andelen personer med lägst 3-årig gymnasieutbildning i åldersgruppen 20-25 år har varit relativt konstant under de senaste fem åren och var 78,0 procent år 2006. An-

delen kvinnor med lägst 3-årig gymnasieutbildning är högre (80,1 procent) än andelen män (76,1 procent). Andelen personer med lägst 3-årig gymnasieutbildning i åldersgruppen 40-45 år är betydligt lägre än den för åldersgruppen 20-25 år. År 2006 var andelen för 40-45 åringar 49,8 procent. En av förklaringarna till skillnaden är borttagandet av de 2-åriga gymnasieutbildningarna år 1993.

3.5 Andel elever med minst betyget godkänd i provbetyg från nationella ämnesprov

Provbetyg i nationella ämnesprov har samlats in som en totalinsamling från och med år 2003.

3.5.1 Andel elever med minst betyget godkänd i provbetyg från nationella ämnesprov i matematik för årskurs 9

MATEMATIK					
Tidpunkt	Totalt	Flickor	Pojkar	Elever m. svensk bakgrund	Elever m. utländsk bakgrund
vt 2003	90,8	90,7	90,9	91,8	84,9
vt 2004	87,4	87,2	87,6	88,7	78,8
vt 2005	87,7	87,8	87,6	89,2	77,9
vt 2006	87,6	87,6	87,7	88,8	79,5
vt 2007	84,4	84,6	84,2	86,0	74,0

Källa: Skolverket. Ytterligare information: www.skolverket.se, Statistik, Grundskolan, Betyg och Prov, Riksnivå, tabell 8 A.

Andelen elever med minst betyget godkänd i provbetyg från nationella ämnesprov i matematik har legat stabilt på omkring 87 procent men har minskat till 84 procent våren 2007. Några större skillnader i resultat mellan könen förekommer inte. Men skillnaderna i resultat mellan elever med svensk bakgrund och elever med utländsk bakgrund är stora.

3.5.2 Andel elever med minst betyget godkänd i provbetyg från nationella ämnesprov i svenska för årskurs 9

SVENSKA					
Tidpunkt	Totalt	Flickor	Pojkar	Elever m. svensk bakgrund	Elever m. utländsk bakgrund
Svenska, läsförståelse					
vt 2003	91,3	94,1	88,6	91,9	86,2
vt 2004	87,0	91,5	82,6	87,5	81,5
vt 2005	87,5	91,6	83,4	87,9	82,9
vt 2006	90,9	94,1	87,7	91,3	86,4
vt 2007	90,3	92,9	87,9	90,9	85,0
Svenska, muntlig förmåga					
vt 2003	97,0	98,0	96,1	97,1	96,4
vt 2004	96,9	97,9	96,0	97,1	95,7
vt 2005	97,2	98,0	96,3	97,2	96,7
vt 2006	97,4	98,2	96,6	97,4	96,7
vt 2007	97,6	98,4	96,8	97,7	96,7
Svenska, skriftlig förmåga					
vt 2003	95,2	97,4	93,1	95,3	94,5
vt 2004	92,3	95,3	89,5	92,5	90,6
vt 2005	91,3	95,2	87,5	91,4	89,9
vt 2006	93,7	96,7	90,7	93,8	92,2
vt 2007	94,4	97,1	91,8	94,5	93,3

Källa: Skolverket. Ytterligare information: www.skolverket.se, Statistik, Grundskolan, Betyg och Prov, Riksnivå, tabell 8 A.

Andelen elever med minst betyget godkänd är högst i delprovet för muntlig förmåga, omkring 97 procent. Genomgående är andelen godkända i de tre delproven hög, över 90 procent. Andelen flickor med minst betyget godkänd är högre i alla tre delprov än andelen pojkar. Elever med svensk bakgrund har också genomgående bättre resultat än elever med utländsk bakgrund. Men skillnaderna mellan elever med svensk och utländsk bakgrund i delprovresultat för muntlig och skriftlig förmåga i svenska är betydligt mindre än skillnaderna i provresultat i övriga ämnen.

3.5.3 Andel elever med minst betyget godkänd i provbetyg från nationella ämnesprov i svenska som andraspråk för årskurs 9

SVENSKA SOM ANDRA SPRÅK					
Tidpunkt	Totalt	Flickor	Pojkar	Elever m. svensk bakgrund ⁵	Elever m. utländsk bakgrund
Svenska som andraspråk, läsförståelse					
vt 2003	66,3	70,3	62,7	75,3	64,1
vt 2004	58,7	64,0	54,3	69,5	58,3
vt 2005	59,7	64,6	55,8	68,8	59,4
vt 2006	63,6	68,6	59,4	68,9	63,4
vt 2007	60,5	61,3	59,9	63,3	60,4
Svenska som andraspråk, muntlig förmåga					
vt 2003	88,2	91,5	85,3	83,8	89,2
vt 2004	87,8	88,9	86,9	89,8	87,7
vt 2005	90,0	92,0	88,4	94,1	89,9
vt 2006	89,5	91,0	88,2	92,3	89,4
vt 2007	89,6	90,3	89,0	91,4	89,5
Svenska som andraspråk, skriftlig förmåga					
vt 2003	86,5	89,7	83,7	82,1	87,5
vt 2004	77,8	82,0	74,5	82,9	77,7
vt 2005	75,3	80,1	71,5	83,7	75,1
vt 2006	81,1	85,2	77,6	83,9	81,0
vt 2007	80,6	84,2	77,9	81,6	80,6

Källa: Skolverket. Ytterligare information www.skolverket.se, Statistik, Grundskolan, Betyg och Prov, Riksnivå, tabell 8 A.

Andelen godkända i läsförståelse/svenska som andraspråk är genomgående låg, ca 60-70 procent, medan resultatet i de övriga två delproven är betydligt bättre och andelen godkända är till och med närmare 90 procent i delprovet för muntlig förmåga. Flickor har bättre resultat än pojkar.

⁵ Antalet elever med svensk bakgrund som deltog i det nationella ämnesprovet i svenska som andraspråk är mycket litet, ca 100-150 elever. De eleverna har svenska som modersmål och har antingen tagits in från skolor i utlandet eller invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängespråk med en eller båda vårdnadshavarna.

3.5.4 Andel elever med minst betyget godkänd i provbetyg från nationella ämnesprov i engelska för årskurs 9

Engelska					
Tidpunkt	Totalt	Flickor	Pojkar	Elever m. svensk bakgrund	Elever m. utländsk bakgrund
Engelska, muntlig förmåga					
vt 2003	94,9	95,6	94,2	95,5	91,5
vt 2004	96,0	96,4	95,5	96,4	93,2
vt 2005	96,0	96,4	95,7	96,4	93,3
vt 2006	95,8	96,2	95,4	96,2	93,1
vt 2007	96,2	96,4	96,0	96,6	93,3
Engelska, receptiv förmåga					
vt 2003	91,9	92,4	91,4	92,9	85,9
vt 2004	91,3	92,3	90,3	92,0	86,6
vt 2005	92,5	92,8	92,3	93,4	86,6
vt 2006	92,6	93,1	92,2	93,4	87,4
vt 2007	91,8	91,9	91,8	92,7	86,1
Engelska, skriftlig förmåga					
vt 2003	93,8	95,5	92,2	94,3	90,9
vt 2004	94,9	96,2	93,6	95,3	91,9
vt 2005	94,6	96,0	93,2	95,1	91,1
vt 2006	94,2	95,8	92,7	94,7	91,0
vt 2007	94,2	95,5	93,0	94,8	90,5

Källa: Skolverket. Ytterligare information: www.skolverket.se, Statistik, Grundskolan, Betyg och Prov, Riksnivå, tabell 8 A.

Andelen elever med minst betyget godkänd i de nationella ämnesproven i engelska är genomgående hög: över 90 procent. Flickor har bättre resultat än pojkar och elever med svensk bakgrund har bättre resultat än elever med utländsk bakgrund i alla delprov.

3.6 Andel av berättigade elever som deltar i modersmålsundervisning

(grundskola, gruppdata på årskursnivå)

Läsår	Totalt	Flickor	Pojkar
2002/2003	54,1	55,5	52,8
2003/2004	54,1	55,6	52,7
2004/2005	54,8	56,4	53,2
2005/2006	54,6	56,4	52,9
2006/2007	55,9	57,8	53,9

Källa: Skolverket. Ytterligare information: : www.skolverket.se, Statistik, Grundskolan, Skolor och elever, Riksnivå, tabell 8 A. Se även Länsnivå, tabell 2 och Kommunnivå, tabell 2

Andelen av dem som är berättigade och som deltar i modersmålsundervisningen var under läsåret 2006/07 nästan 56 procent. Andelen flickor som deltar i undervisning i modersmål är högre än andelen pojkar.

3.7 Andel elever som övergått till högskolan inom 3 år efter avslutad utbildning i gymnasieskolan⁶

Läsår	Antal elever som slutfört gymn.skolan	Antal i högsk. 3 år senare	Andel	Kvinnor	Män	Elever m. svensk bakgrund	Elever m. utländsk bakgrund
1999/2000	77 851	33 153	42,6	48,0	37,0	42,7	41,9
2000/2001	72 408	33 218	45,9	51,0	40,4	45,6	48,2
2001/2002	73 409	32 744	44,6	49,9	39,1	44,0	49,0
2002/2003	76 636	33 424	43,6	49,0	38,2	42,9	48,3
2003/2004	80 480	33 813	42,0	47,2	36,8	41,2	47,7

Källa: Skolverket. Ytterligare information: www.skolverket.se, Statistik, Gymnasieskolan, Betyg och Studieresultat, Riksnivå, tabell 11 B. Se även Länsnivå, tabell 1 och Kommunivå, tabell 1.

Andelen elever som övergår till studier i högskolan inom 3 år efter avslutad gymnasieutbildning har minskat för de elever som avslutade sin gymnasieutbildning 2003/04 i jämförelse med de senaste fem läsåren. Andelen kvinnor som övergår till högskolestudier inom tre år efter gymnasieskolan är högre än andelen män. Elever med utländsk bakgrund övergår i hög grad – omkring 48 procent – till högskolestudier inom tre år efter gymnasieutbildningen.

⁶ Skolverket föreslog att indikatorn skulle ingå under politikområdesmål "Hälften av en årskull skall ha påbörjat en högskoleutbildning vid 25 års ålder. Ungdomsstyrelsen gjorde dock en annan bedömning och har placerat indikatorn under politikområdesmål: "En skola som ger alla kunskap och utveckling – en skola där alla elever har rätt och möjlighet till framsteg." I redovisningen av indikatorerna har den av Ungdomsstyrelsen rekommenderade placeringen av indikatorn följts.

Politikområdesmål: Alla elever skall ha möjlighet till en likvärdig utbildning av hög kvalitet

Indikatorerna under politikområdesmålet skall syfta till att visa på likvärdigheten inom utbildningen; mellan könen, kommunerna, huvudmännen och utgående från elevernas bakgrund. Indikatorerna utgör mått på i vilken mån olika elevgrupper har samma möjligheter till utbildning.

3.8 Lärartäthet och lärarbehörighet, gymnasieskola

Läsår	Lärare totalt	därav tj.görande Antal	Andel (%) med pedagogisk ex.	Antal lärare (heltidstj.) per 100 elever
2002/2003	34 199	32 001	75,3	8,2
2003/2004	35 386	33 283	74,2	8,2
2004/2005	36 184	34 084	74,2	8,1
2005/2006	37 513	35 294	73,2	8,1
2006/2007	39 123	36 728	71,6	8,1

Källa: Skolverket. Ytterligare information: www.skolverket.se, Statistik, Gymnasieskolan, Personal, Riksnivå, tabell 2. Se även Länsnivå, tabell 1 och Kommunivå, tabell 1.

Under de fem senaste läsåren har andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen sjunkit från drygt 75 procent till knappt 72 procent. Lärartätheten är 8,1 lärare per 100 elever vilket är ungefär samma nivå som de senaste fem läsåren.

Politikområdesmål: Alla vuxna skall ges möjlighet att utvidga sina kunskaper och utveckla sina kompetenser för att främja personlig utveckling, demokrati, jämställdhet, ekonomisk tillväxt och sysselsättning samt en rättvis fördelning.

Skolverket föreslog en indikator under politikområdesmålet, vilken skall ge information om vuxnas tillgång till utbildning i kommunal regi.

3.9 Antal kommuner som i egen regi eller via annan utbildningsanordnare erbjuder komvux på olika nivåer (grundläggande, gymnasial och påbyggnadsutbildning), SFI respektive Särvux

Läsår	Grundläggande Komvux	Gymnasial komvux	Påbyggnads-Utbildning	SFI	Särvux
2001/2002	266	278	126	241	197
2002/2003	267	277	128	248	199
2003/2004	259	276	122	247	203
2004/2005	257	274	117	252	211
2005/2006	258	272	76	251	218
2006/2007	250	271	67		215

Källa: Skolverket. Ytterligare information: www.skolverket.se, Statistik, Komvux, Elever och Kursdeltagare, Riksnivå, tabell 2 A, SFI, Elever och Kursdeltagare, Riksnivå, tabell 8.1 A samt Särvux, Elever, Riksnivå tabell 2. Se även Länsnivå, tabell 1 och Kommunnivå, tabell 2. SFI för 2006/07 publiceras under våren 2008.

Då man granskar det kommunala utbudet av vuxenutbildning kan man konstatera att det läsåret 2006/07 fanns färre kommuner som i egen regi eller via annan utbildningsanordnare anordnade kommunal vuxenutbildning än läsåret 2002/03. Den här utvecklingen tyder på minskad tillgänglighet till kommunal vuxenutbildning. Samtidigt är det möjligt att kommunerna samverkar mer i utbudet av kommunal vuxenutbildning och kan erbjuda ett bättre utbud av högre kvalitet än tidigare. Det finns mindre resurser för kommunal vuxenutbildning idag än för fem år sedan och eventuellt prioriterar kommunerna också kommunal vuxenutbildning lägre idag än vad som tidigare var fallet. Utvecklingen kan tolkas på olika sätt och kräver närmare analyser. Antalet kommuner som erbjuder Särvux ökade under samma period, för att sedan minska igen mellan läsåret 2006/07 och 2005/06. Den stora minskningen av antalet kommuner som erbjuder påbyggnadsutbildningar beror i huvudsak på att vissa påbyggnadsutbildningar från och med år 2005 har överförts till högskolan, folkhögskolor, kvalificerade yrkesutbildningar och kompletterande utbildningar.

Politikområdesmål: All utbildning skall genomsyras av principen om människors lika värde. Alla som arbetar i skolan har ett tydligt ansvar att aktivt förebygga och motverka alla former av kränkande behandling och att främja jämställdhet mellan könen.

Indikatorerna skall belysa skolans arbete med värdegrundsfrågor, elevernas trygghet samt resultatet av detta arbete. Samtliga föreslagna indikatorer baseras på Skolverkets attitydundersökning för grundskola och gymnasieskola, som gjorts vart tredje år, under förutsättning att de utförs även i fortsättningen.

3.10 Andel elever som anser att deras skola gör mycket för att förhindra mobbning och annan kränkande behandling

År	Totalt	Flickor Pojkar		Elever m. svensk bakgrund		Elever m. utländsk bakgrund			Förälders högsta utbildning			
						Grundskola	Gymnasieskola	Högskola				
1993	50											
1997	52											
2000	59	55	62			54	59	56				
2003 ⁷	75 +/- 2	73 +/- 3	76 +/- 3	75 +/- 2	72 +/- 4	76 +/- 7	76 +/- 3	73 +/- 3				
2006 ⁸	79 +/- 2	75 +/- 3	82 +/- 2	79 +/- 2	77 +/- 4	78 +/- 7	79 +/- 3	79 +/- 3				

Källa: Skolverkets Attityder till skolan, elever i årskurs 7-9 i grundskolan samt 1-3 i gymnasieskolan.

Sedan 1993 har en allt större andel elever angett att man på deras skola arbetar aktivt för att motverka mobbning och annan kränkande behandling. År 2006 var det åtta av tio elever som svarade att skolan arbetar aktivt med detta. Pojkar svarade i större utsträckning än flickor att man på deras skola arbetar aktivt för att motverka mobbning och annan kränkande behandling. I övriga bakgrundsvariabler förekommer inte några signifikanta variationer.

⁷ Resultaten presenteras i procentuella fördelningar med felmarginal vilken anger hur stor säkerhet de skattade procentandelarna har. Felmarginalen visar om skillnaden är tillräckligt stor för att inte betraktas som slumpmässig.

⁸ Se not 8.

3.11 Andel elever som känner sig mobbade eller trakasserade av andra elever

År	Totalt	Flickor Pojkar		Elever m. svensk bakgrund		Elever m. utländsk bakgrund		Förälders högsta utbildning		
								Grundskola	Gymnasieskola	Högskola
1993	2	2	2					<1	3	2
1997	2	2	2					1	4	1
2000	4	4	4					7	3	4
2003 ⁹	3 +/- 1	2 +/- 1	3 +/- 1	2 +/- 1	4 +/- 2	5 +/- 3	3 +/- 1	2 +/- 1		
2006 ¹⁰	3 +/- 1	3 +/- 1	3 +/- 1	3 +/- 1	2 +/- 1	2 +/- 3	3 +/- 1	4 +/- 2		

Källa: Skolverkets Attityder till skolan, elever i årskurs 7-9 i grundskolan samt 1-3 i gymnasieskolan

Andelen elever som känner sig mobbade eller trakasserade av andra elever har varit relativt konstant sedan 1993. Det förekommer heller inte signifikanta skillnader utgående från de olika undersökta bakgrundsvariablerna.

3.12 Andel elever som känner sig mobbade eller trakasserade av sina lärare

År	Totalt	Flickor Pojkar		Elever m. svensk bakgrund		Elever m. utländsk bakgrund		Förälders högsta utbildning		
								Grundskola	Gymnasieskola	Högskola
1993										
1997	4	3	4			1	4	4		
2000	6	5	6			3	6	6		
2003 ¹¹	5 +/- 1	5 +/- 2	5 +/- 2	4 +/- 1	7 +/- 3	5 +/- 3	6 +/- 2	4 +/- 1		
2006 ¹²	4 +/- 1	4 +/- 1	3 +/- 1	4 +/- 1	5 +/- 2	6 +/- 4	4 +/- 1	3 +/- 1		

Källa: Skolverkets Attityder till skolan, elever i årskurs 7-9 i grundskolan samt 1-3 i gymnasieskolan

Andelen elever som känner sig mobbade eller trakasserade av sina lärare har varit relativt konstant, omkring 5 procent.

⁹ Se not 8.

¹⁰ Se not 8.

¹¹ Se not 8.

¹² Se not 8.

3.13 Andel elever som anser att alla eller de flesta av lärarna behandlar flickor och pojkar rättvist

År	Totalt	Flickor Pojkar		Elever m. Elever m. svensk utländsk bakgrund bakgrund		Förälders högsta utbildning		
						Grundskola	Gymnasieskola	Högskola
2000	76	76	76			75	74	77
2003 ¹³	78 +/- 2	76 +/- 3	80 +/- 3	77 +/- 2	82 +/- 4	80 +/- 6	77 +/- 3	78 +/- 3
2006 ¹⁴	80 +/- 2	81 +/- 3	80 +/- 3	80 +/- 2	80 +/- 4	75 +/- 7	79 +/- 3	82 +/- 3

Källa: Skolverkets Attityder till skolan, elever i årskurs 7-9 i grundskolan samt 1-3 i gymnasieskolan

Andelen elever som anser att alla eller de flesta av lärarna behandlar flickor och pojkar rättvist var 80 procent år 2006. Resultatet är oförändrat sedan undersökningen år 2000. Det förekommer inte signifikanta skillnader utgående från de olika bakgrundsvariablerna.

¹³ Se not 8.

¹⁴ Se not 8.

Politikområdesmål: Den svenska skolan skall vara en trygg kunskapsskola för alla, där elevernas utveckling mot kunskaps- och demokratimålen står i centrum. En betydelsefull faktor för såväl inläring som trygghet och trivsel är barns, elevers och föräldrars möjlighet till delaktighet och inflytande i förskolan och skolan.

Indikatorerna skall belysa det inflytande som elever och föräldrar anser att de har i skolan. Samtliga föreslagna indikatorer baseras på Skolverkets attitydundersökning för grundskola och gymnasieskola, som gjorts vart tredje år, under förutsättning att de utförs även i fortsättningen.

3.14 Andel elever som anser att alla eller de flesta av lärarna bryr sig om och tar tillvara deras erfarenheter och synpunkter¹⁵

År	Totalt	Flickor Pojkar		Elever m. Svensk bakgrund		Elever m. utländsk bakgrund		Förälders högsta utbildning		
								Grundskola	Gymnasieskola	Högskola
2000	61	60	62					67	59	57
2003 ¹⁶	70 +/- 2	69 +/- 3	71 +/- 3	70 +/- 2	69 +/- 5	67 +/- 7	71 +/- 3	70 +/- 3		

Källa: Skolverkets Attityder till skolan, elever i årskurs 7-9 i grundskolan samt 1-3 i gymnasieskolan

Andelen elever som anser att alla eller de flesta av lärarna bryr sig om och tar tillvara deras erfarenheter och synpunkter har ökat från 61 procent år 2000 till 70 procent år 2003.

3.15 Andel föräldrar¹⁷ som anser att deras barns lärare bryr sig om och respekterar deras synpunkter

År	Totalt	Kvinnor Män		Född i Sverige		Född utomlands		Högsta utbildning			Barnets kön	
								Grundskola	Gymnasieskola	Högskola	Flicka	Pojke
2000	66	68	64	65	73	68	69	61	66	66		
2003 ¹⁸	69 +/- 3	71 +/- 3	67 +/- 4	69 +/- 3	69 +/- 6	65 +/- 8	68 +/- 4	71 +/- 4	72 +/- 4	66 +/- 4		

Källa: Skolverkets Attityder till skolan

Andelen föräldrar som anser att deras barns lärare bryr sig om och respekterar deras synpunkter var oförändrad mellan åren 2000 och 2003.

¹⁵ Frågan ingick inte i 2006 års Attitydundersökning.

¹⁶ Se not 8.

¹⁷ Målgruppen föräldrar ingick inte i 2006 års Attitydundersökning.

¹⁸ Se not 8.

Vi föreslår en ny indikator (3.16), som följer upp ovanstående politikområdesmål, eftersom ingen av ovanstående indikatorer ingick i 2006 års Attitydundersökning. Frågorna (3.14 och 3.15) kan komma igen i kommande Attitydundersökningar, så indikatorerna kan därför tills vidare vara kvar.

I läroplanerna anges att de demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska omfatta alla elever. I grundskolans läroplan anges vidare att elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling förutsätter att de tar ett allt större ansvar för det egna arbetet och för skolmiljön, samt att de får ett reellt inflytande på utbildningens utformning. Även i läroplanen för gymnasieskolan framhålls att elevernas ansvar för att planera och genomföra sina studier samt deras inflytande på såväl innehåll som former ska vara viktiga principer i utbildningen.

3.16 Andel elever som anser sig kunna vara med och bestämma väldigt eller ganska mycket om vad de får lära sig i olika ämnen

År	Totalt	Flickor Pojkar		Elever m. svensk bakgrund		Elever m. utländsk bakgrund			Förälders högsta utbildning		
						Grundskola	Gymnasieskola	Högskola			
1993	25	27	24								
1997	34	35	33								
2000	35	34	35	35	34	35	35	34			
2003 ¹⁹	37	35 +/- 3	39 +/- 3	37 +/- 3	36 +/- 5	32 +/- 7	38 +/- 3	38 +/- 4			
2006 ²⁰	44	43 +/- 3	44 +/- 3	44 +/- 3	42 +/- 5	46 +/- 8	44 +/- 4	43 +/- 4			

Källa: Skolverkets Attityder till skolan, elever i årskurs 7-9 i grundskolan samt 1-3 i gymnasieskolan

Sedan 1993 har det skett en ökning av andelen elever som anser att de kan vara med och bestämma om vad de får lära sig i olika ämnen. Skillnaden mellan 1993 och 2006 motsvarar nästan 20 procentenheter. I likhet med tidigare Attitydundersökningar visar 2006 års undersökning att andelen elever som vill kunna påverka vad de får lära sig i olika ämnen är större (60 procent) än andelen elever som upplever att de faktiskt kan påverka (44 procent). Samtidigt har andelen elever som vill vara med och bestämma minskat sedan föregående undersökningar.

Resultaten visar att det inte finns några större skillnader mellan hur olika elevgrupper bedömer sina möjligheter att kunna påverka. Det är dock vanligare att flickor än pojkar vill kunna påverka vad de får lära sig i olika ämnen.

¹⁹ Se not 8.

²⁰ Se not 8.

4. Skolverkets insatser för att förbättra ungdomars levnadsvillkor

Skolverkets roll i det svenska utbildningssystemet är att ange mål för att styra, att informera för att påverka samt att granska för att förbättra. Skolverket har en kontrollerande roll med utbildningsinspektion som viktig kärnverksamhet. Skolverkets uppgift är att aktivt verka för att de nationella målen för verksamhetsområdena uppnås. Med utgångspunkt i det mål- och resultatstyrda systemet bedriver Skolverket verksamhet som riktar sig till olika nivåer i utbildningssystemet: staten, huvudmännen och verksamheten.

En av de insatser som Skolverket bidrar med inom arbetet med att förbättra ungdomars levnadsvillkor är att följa och rapportera utvecklingen av de indikatorer som skall spegla måluppfyllelsen inom de målområden som särskilt berör utbildningspolitiken. Skolverket bidrar dessutom genom de insatser som genomförs inom verkets olika verksamhetsgrenar, utbildningsinspektion, uppföljning, utvärdering samt styrdokument, och som syftar till att nå de nationella målen för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen, barn- och ungdomsutbildningen samt vuxenutbildningen. Dessutom företräder Barn- och Elevombudet det enskilda barnets och elevens rättigheter.

I Skolverkets årliga lägesbedömning till regeringen beskrivs slutsatser och förslag på åtgärder för att direkt eller indirekt förbättra ungdomars levnadsvillkor inom utbildningsområdet.²¹

²¹ Skolverkets lägesbedömning 2007, rapport 303